

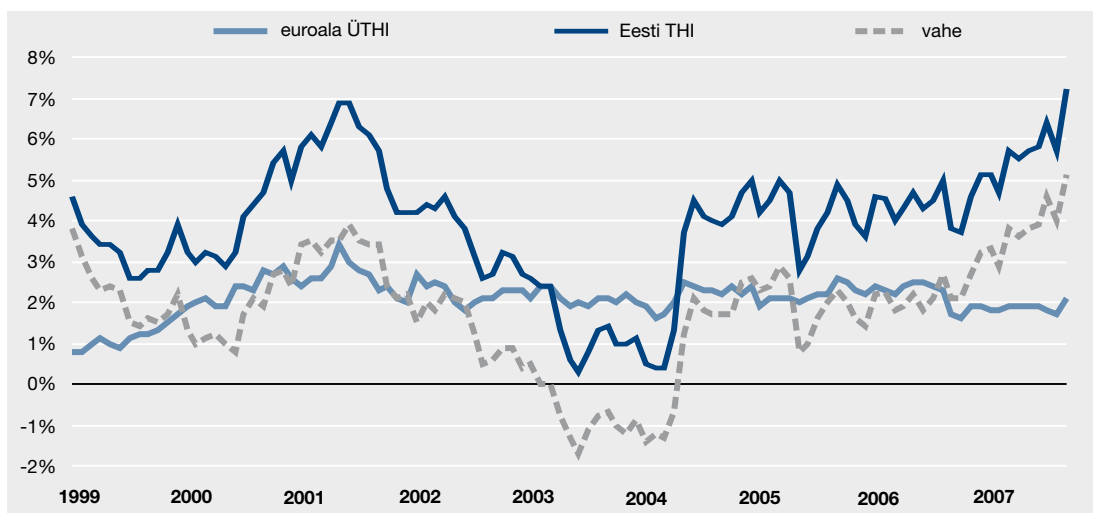
V INFLATSIOON

TARBIJAHINNAD

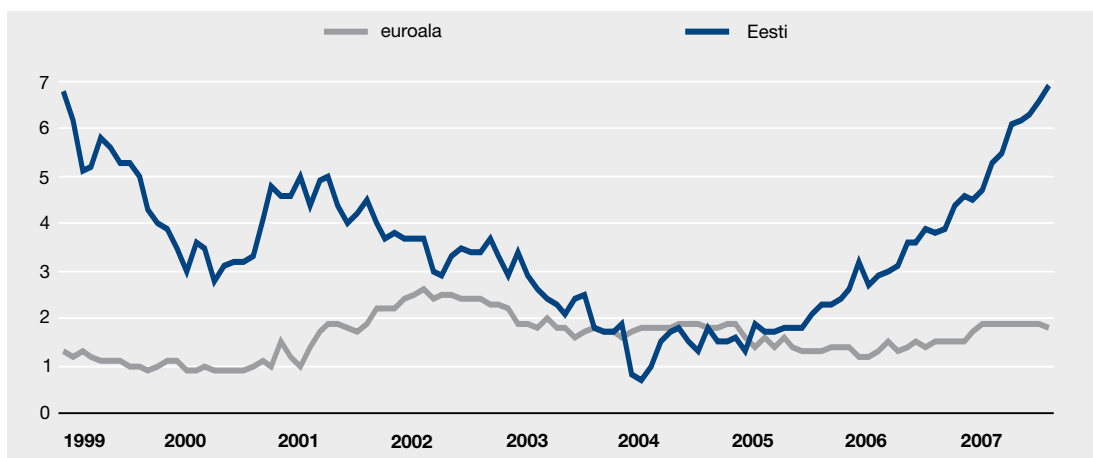
Tarbijahindade kallinemine on 2007. aastal kujunenud kevadel prognoositust kiiremaks. Statistikaameti teatel kiirenes tarbijahinna kasv II kvartalis 5,7%ni (vt joonis 1). Seega suurenes erinevus euroala vastava näitajaga 3,8 protsendipunkti. Lisaks mootorikütuse taaskiirenenud hinnakasvule mõjutas tarbijakorvi maksumust seekord oluliselt eluasemega seotud hüviste ja teenuste hind. Juuli-

kuu inflatsiooninumbrit mõjutas ka kõrgema käibemaksu rakendamine soojusenergiale ja ahjuküttele. Selle muudatuse mõju hinnatasemele jääb kindlasti ühekordseks, kuid kajastub aastases inflatsioonis veel mõnda aega.

Inflatsioonitempo kiirenes ka III kvartalis (6,4%ni). Inflatsiooni hoogustumises kajastus nii majanduse ja palkade kiire kasv kui ka tavapärasest suurem toiduainete hinnatõus.

Joonis 1. Eesti ja euroala tarbijahindade aastakasv

Joonis 2. Tarbijahinna alusinginflatsioon (kõik komponendid, v.a toit, alkohol, tubakas ja energia)

Allikas: Eurostat

Lisaks rekordiliselt kõrgetele naftahindadele on viimastel kuudel maailmaturul hüppeliselt kallinenud toiduained. Vaatamata viimase kahe-kolme aasta jooksul toimunud tõusule jäävad nende hinnad praegu veel aegade jooksul registreeritud kõrgtasemetest tunduvalt allapoole. USA dollari põhiste toiduainete hinnad tõusid augustis aasta arvestuses ligikaudu 30%. Põllumajandustootjaid ootavad lühemas plaanis ees head ajad, kuid pikemas perspektiivis suureneb ületootmise ja järsu hinnakorrektsiooni oht. Euroopa Liidu riikides on toiduainete hinnatõus olnud euro tugevnemise tõttu väiksem.

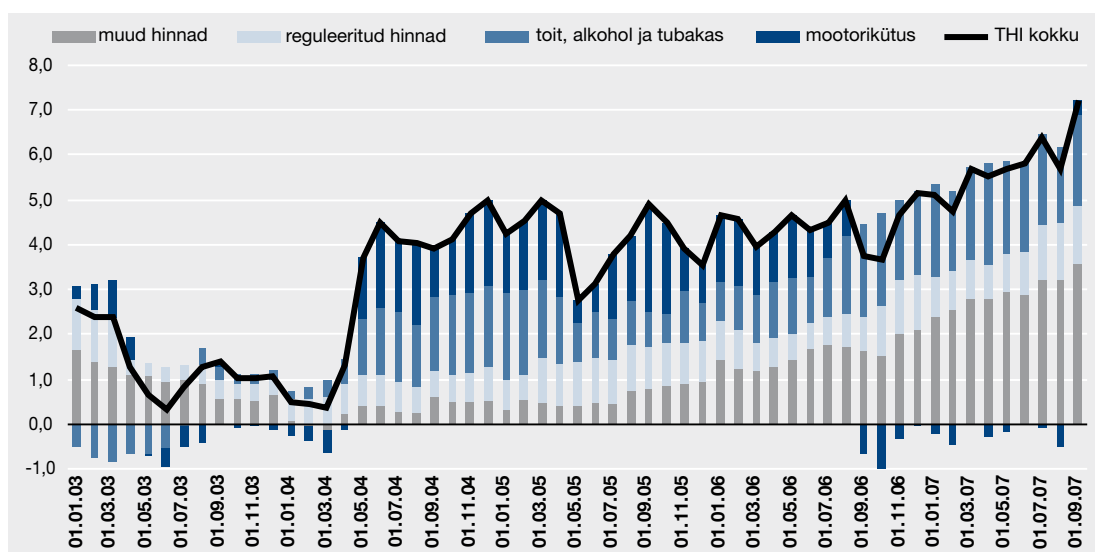
Eesti toiduainete hindu on kevadel eeldatust rohkem mõjutamas maailmaturgudel toimuv. Mõningate toiduainete hinnad hakkasid maailmaturgudel tõusma juba 2004. aastal, kuid nüüd on hakanud kallinema ka ülejäänud toidukaubad. Kui aasta algul põhjendasid toiduainetööstuse ettevõtted hinnatõusu peamiselt tööjõukulude suurenemisega, siis 2007. aasta teisel poolel viidatakse sagedamini tooraine (nt piimapulber, teravili, linnased) hinnatõusule maailmaturul. Näiteks piimatoodete kallinemise taga on osaliselt kodumaise tööjõuturu areng, kuid teisalt ka piimapulbri hind, mis on maailmaturul hüppeliselt tõusnud. Piimatoodete kallinemist võis

täheldada teisteski Euroopa riikides ning seega tuleneb teatud osa selle kaubagrupi inflatsioonist piiri tagant. Teises kvartalis suurenes 25% ka Eesti piimatoodete eksport.

Lisaks maailmaturu hinnamuutustele suurendavad toiduainete hindu olulisel määral muud sisemaised ja konvergensitegurid. Kuue viimase aasta jooksul on kiireim hinnakonvergens ehk hindade ühtlustumine toimunud piimatoodete hindade puhul, mille hinnatase tõusis 62%lt 76%ni vanade Euroopa Liidu liikmesriikide keskmise suhtes.

Mais ja juunis tõusis alusinflatsiooni aastakasv esmakordselt pärast 2001. aastat üle 6% taseme, kiirenedes septembris 6,9%ni. Selle peamised põhjused on tugev palgakasvu surve ja jõuliselt kasvav sisenõudlus. Samuti avaldab mõju kinnisvaraturul toimunud tingitud üürihindade tõus (vt joonis 2). Alusinflatsiooni kasv hakkab aeglustuma 2008. aastal, mil palgatõusu surve nõrgeneb.

Surve palkade tõstmiseks on jätkuvalt tugev teenindussektoris, kus nominaalse tööjõu erikulu kasv kiirenes 2007. aasta II kvartalis 20%ni. Eriti kiire oli see elektrienergia-, gaasi- ja veevarustuse tegevus-

Joonis 3. Komponentide mõjuulatus THI kasvus (protsendipunkti)

alal, ehituses, hotellides ja restoranides ning kinnisvarasektoris. Osade teenuste hinnatõus on seetõttu isegi palgakasvust maha jäämas.

Inflatsiooni mõjukamate komponentide täpsem analüüs näitab, et Eesti inflatsiooni hoidsid 2007. aasta II ja III kvartalis kõrgel mootorikütuse hindade alanemise pidurdumine (eelmise aasta sama kuuga võrreldes) ning taas alanud kasv (septembris). Tugevalt mõjutasid inflatsiooni ka eluasemega ja vaba aja veetmisega seotud kulutuste suurenemine ning väljaspool kodu söömise, aga ka riietuse ja jalatsite kiire kallinemine. Toidukaupade hindade tõus on samuti viimasel ajal pigem hoogustunud, järgides üldiselt euroalal valitsevat trendi, kuid ületades seda 5–6 protsendipunkti vahet (vt joonis 3).

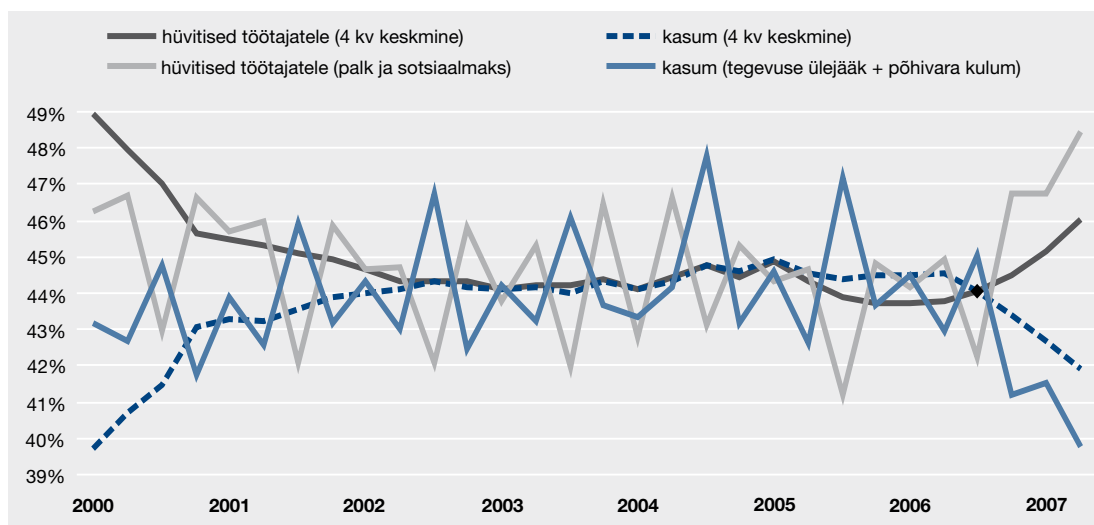
Hinnataseme muutuste tempot hoiab kiirena ka impordihindadest tulenev surve. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi aastakasv on alates aprillist püsinud 8,5% ligil. Seda on oluliselt mõjutanud mitte niivõrd imporditavate sisendite, kuivõrd välis-
turgudele müüdavate väljundite hinnaareng. Eks-
pordihindade kasvutempo kiirenes aasta arvestu-
ses juulis 9,1%ni ning aeglustus siis augustis taas

mõnevõrra (8,8%le). Impordihindade aastakasv jäi alla 3% taseme.

TÖÖJÕUKULUD

Keskmine palgakasv kiirenes ka 2007. aasta II kvartalis. Keskmine brutokuupalk kasvas aastaga 21,2%. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide osalise ja täistööajaga töötajate keskmine brutopalk kuus moodustas 11 549 krooni ja tunnis 66,5 krooni. Palgatõus ulatus 38,8%ni väikese hõivega mae-
tööstuses, kus Statistikaameti andmetel oli tegemist ebaregulaarse preemia ja lisatasudega. Keskmine palk kasvas kiiresti ka ehituses (32,1%), finantsva-
henduses (27,5%) ja veonduses (21,1%). Avalikus halduses tõusis keskmine palk aastaga 25,6% ning töötlevas tööstuses 22,8%.

Majandussektoritest oli omaniku liigi järgi kiireim palgakasv riigisektoris (24,7%) ning aeglaseim vä-
lismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvates ettevõtte-
tes (18,4%). Eesti eraõiguslikele isikutele kuuluvates ettevõtetes oli keskmine brutokuupalka kasv 21,8% ehk 1,5 protsendipunkti võrra aeglasem kui I kvar-
talis. Ka taseme poolest ületas riigisektori keskmine palk II kvartalis teiste sektorite oma.

Joonis 4. Palgakulude ja kasumi osatähtsus SKP struktuuris

Arvestades 5,7%ni kiirenenud inflatsiooni oli reaalpalga kasv läbi aegade kiireim: keskmine bruto- ja netopalga reaalkasv oli II kvartalis 14,7%. Neto- ja brutokuupalga vahel kasvuerinevus sel aastal enam ei olnud, mis tulenes sellest, et üksikisiku tulumaksumäära alandamist kompenseeris kiirema palgakasvuga kaasnev efektiivse tulumaksumäära tõus.

Erinevus tööjõu reaalse tootlikkuse ja reaalpalga kasvu vahel suurenes II kvartalis 8,8 protsendipunkti. See tähendab, et tööjõu erikulu kallines veelgi hoogsamas tempos. Palgafondi osakaal SKPs kasvas 2007. aasta esimesel poolel oluliselt. Kui möödunud aastal tööjõukulude osa SKPs ei suurenenud kuigi palju, siis käesoleva aasta esimese kahe kvartali andmetel on tööjõukulu osatähtsus kasvanud kiiresti ja peamiselt kasumi arvel, lähenedes taas 6-7 aasta tagustele tasemetele (vt joonis 4).

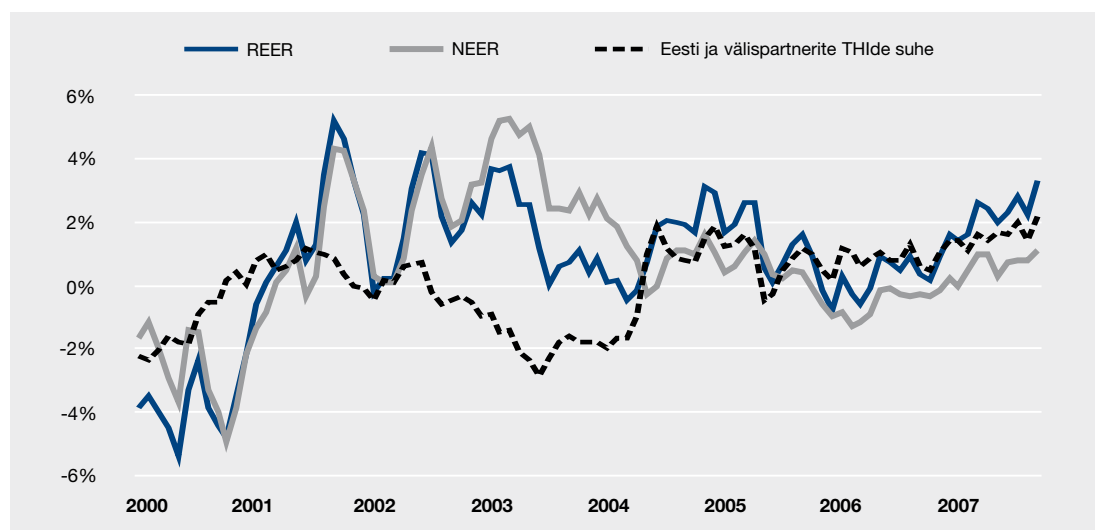
KROONI KURSS

Kuigi inflatsioon kasvas Eestis käesoleva aasta esimesel poolel kiiresti, ei kaasnenud sellega samalustuslikku krooni reaalse efektiivse kursi kallinemist. Teises ja kolmandas kvartalis kallines Eesti krooni reaalkurss peamiste väliskaubanduspartnerite vääringute suhtes keskmiselt vaid 2,3% eelmise

aasta sama perioodiga võrreldes (vt joonis 5). Eesti inflatsioon oli seejuures kaubanduspartnerite keskmisest kaalutud inflatsioonist 1,5 protsendipunkti võrra kõrgem. (Eesti inflatsioon ületas euroala oma enam kui 4 protsendipunkti võrra, kuid oli Läti ja Venemaa inflatsioonist madalam.)

Eesti krooni nominaalkurss kallines aastaga 0,8% peamiselt euro ja USA dollari omavahelisest kursimuutustest tingituna. Krooni nominaalkursi kallinemine pidurdab mõnevõrra impordihindade survet Eesti hindadele.

Kui siirderiikidest kaubanduspartneritega esineb Eestil (samasuguse üldise hinnataseme tõttu) hinnakonkurents, siis tööstusriikide hinnatasemest on Eesti hinnad jätkuvalt palju madalamad ning kallinevat reaalkurssi võib käsitleda kui hinnatasemete ühtlustumise ilmingut.

Joonis 5. Eesti krooni reaali- ja nominaalkursi muut